

Якія сакрэты мінулай вайны хавае дасюль зямля?

ст. 4

Хто стварыў канцэпт
анлайн-маршруту Памяці
пра Малы Трасцянец і
якімі сродкамі?

ст. 5

Што думае пра
“касмичны штуршок для
натхнення” ў выглядзе
Гран-пры галоўны герой
сужжкі?

ст. 6

1929 — 1938
Экспедыцыя ўдзельнічала ў раскопках і вывучэнні старажытнага гарадзкога аб'екта ў в. Сцяпанава, Дзялічын, Дзялічынскі раён. У выніку работ выяўлены і збудаваны новыя сцяны і фундаменты старажытнага гарадзкога аб'екта ў в. Сцяпанава, Дзялічынскі раён.

У гэтым годзе ў в. Сцяпанава ўстаноўлена мемарыяльная дошка ў памяць аб удзельніках у раскопках і вывучэнні старажытнага гарадзкога аб'екта ў в. Сцяпанава, Дзялічынскі раён.

У гэтым годзе ў в. Сцяпанава ўстаноўлена мемарыяльная дошка ў памяць аб удзельніках у раскопках і вывучэнні старажытнага гарадзкога аб'екта ў в. Сцяпанава, Дзялічынскі раён.

Які і пра каго ён, новы
праект на старонках
газеты “Культура” ?

ст. 8-9

Хто і пры чый
дапамозе піша
хроніку ратавальных
ініцыятыў?

ст. 15

Я ПАВЯДУ ЦЯБЕ Ў МУЗЕЙ

18 мая

ва ўсім свеце распачнуцца ўрачыстасці,
прымеркаваныя да Міжнароднага дня
музеяў.

Не застацца ў баку ад правядзення святочных
імпрэз і Беларусь. Прынамсі музейныя ўстановы
рэгіёнаў краіны плануюць зладзіць самымі
бліжэйшымі днямі шэраг акцый.

Працяг тэмы на ст. 7

Перспективы кинематографии

10 мая адбылася чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анастасія Маркевіч з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства. Дзякуючы сродак відэасувязі ўдзел у нарадзе прынялі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Міністэрствам культуры сумесна з Нацыянальным кінастудыяй "Беларусьфільм" плануецца арганізацыя кінаказу залатой калекцыі фільмаў айчынных вытворчасці паводле тэматычных блокаў: найлепшых фільмаў для дзяцей, філь-

маў аб Вялікай Айчыннай вайне, экранізаваны і мэтадычныя гісторыі. На выніках прагледу і "галасавання білетамі" пераможцы ў гэтых намінацыях будуць узнагароджаныя і ўключаныя ў буклет, прысвечаны залатой калекцыі беларускага кіно, які пачынецца свет у 2024 годзе — да 100-годдзя айчынскага кінематографа.

Што тычыцца кінапрам'ер, 10 чэрвеня ў рамках Навыянальнага фестывалю народнай песні і паэзіі "Малдзечна-2022" будзе прадстаўлена фільм "Дзесяць жыццёў мядзведзя", а 3 ліпеня — поўна-

метражны фільм "Падрэў" на аснове тэлесерыяла "Полымя пад поплахам". У вэрсіі ў рамках Дня беларускага пісьменства будзе прэзентаваны анімацыйны фільм "Класікі і шахматы", а ў рамках Дня горада Мінска — "Гэта я, Мінск". У кастрычніку мусіць адбыцца ўпрамерны спартыйны драмы "Пікалін Эйс" і васьмісерыйнага тэлесерыяла "За паўгазіны да вясны", прысвечанага Уладзіміру Мулявіну. У снежні да Новага года плануецца выхад фільма "Аліўе".

Што вас турбуе

Адказы з міністэрства

"К" працягвае публікаваць адказы на пытанні і прапановы, якія паступілі да супрацоўнікаў Міністэрства культуры падчас правядзення алімпійскіх дзён інфармавання ў рэгіёнах краіны.

Існуе неабходнасць у навуцкіх спецыялістаў у галінах гукатэхнікі ва ўстановах адукацыі ў сферы культуры (кароткатэрміновыя курсы, курсы з нуля).

На сайтах Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў УА "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў", факультэтах павышэння кваліфікацыі Акадэміі музыкі, Акадэміі мастацтваў ёсць пералік спецыяльнасцей і катэгорый навушчыкаў, якія могуць павысіць свой прафесійны ўзровень або прайсці перападрыхтоўку.

У Акадэміі мастацтваў ёсць курсы перападрыхтоўкі гукарэжысёраў (на платнай аснове). Курс (вочна, заочна) складае 24 месяцы. Кірунак — "Рэжысура відэафільма".

Пытанні павышэння кваліфікацыі спецыялістаў у сферы перападрыхтоўкі акадэмія мастацтваў.

Носьбіты традыцыі з аграпрадка Юбілейна Ваўкавыскага раёна

Прыняць рашэнне аб... смакаце

13 мая адбылося чарговае пасяджэнне Беларуска-рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры краіны.

Большыя бліны пякліся ў выглядзе невялікіх аладак, што атрымалі розныя мясцовыя назвы, сярод якіх найбольш распаўсюджанай аказалася назва "дранікі", таму што дакладна адлюстравала працэс нарыхтоўкі бульбы, якую трэба было драць на тарцы (мясцовыя назвы "дранічкі", "дранічкі", "дранкі", "драны", "бліны кар-

ных страў з таркаванай бульбы, апітана 504 носьбіты традыцыі Шклоўскага раёна; у Мінскай вобласці: Любанскі, Пухавіцкі, Чэрвеньскі раёны; у Віцебскай вобласці: Брэсцкі, Віцебскі, Гарадзіцкі, Докшыцкі, Дубровенскі, Лепельскі, Лёзненскі, Пастаўскі, Полацкі, Расонскі, Сенненскі, Ушацкі, Шаркаўцкі, Шумілінскі раёны; у Гомельскай вобласці: Ахцібрскі, Брагінскі, Буда-Кашалёўскі, Гомельскі, Добружскі, Ельскі, Жлобінскі, Жыткавіцкі, Калінінградскі, Кармянскі, Лельчыцкі, Лоеўскі, Мазырскі, Нараўлянскі, Рагачоўскі раёны; у Гродзенскай вобласці: Ваўкавыскі, Воранскі, Гродзенскі, Дзятлаўскі, Зэльвенскі, Іўеўскі, Літвінскі, Шчучынскі раёны; у Магілёўскай вобласці: Асіповіцкі, Бялыніцкі, Быхаўскі, Глускі, Дрыбінскі, Клімавіцкі, Клічаўскі, Кіраўскі, Крычаўскі, Краснапольскі, Круглянскі, Магілёўскі, Мсціслаўскі, Хойніцкі, Чэрыкаўскі, Чавускі, Шклоўскі раёны; у Мінскай вобласці: Любанскі, Пухавіцкі, Чэрвеньскі раёны.

Шырокае распаўсюджванне страў з таркаванай бульбы (дранікаў, бульбяных бліноў, бабкі) — асаблівасць нацыянальнай кухні беларусаў, якая сфармавалася ў канцы XIX ст. і зафіксавана да цяперашняга часу.

На пасяджэнні навукова-метадычнай рады

Найбольш папулярнай стравай з з'яўляюцца традыцыйна беларускія дранікі, якія выкачваюцца з рознымі прынятымі ў лакальных супольнасцях дабавкамі, багатыя і разнастайнасныя кулінарнага мастэрства прадукцыя ў прыгатаванні іхных страў з таркаванай бульбы — бліноў, бабкі, кішкі і г.д., якія пад лакальнымі назвамі распаўсюджаны па ўсёй тэрыторыі Беларусі. Стравы з таркаванай бульбы з'яўляюцца часткай нацыянальнай культуры харчавання жыхароў Беларусі.

Гэта мая газета

Дырэктар Жыліцкага гістарычнага комплексу-музея Уладзіслаў Кулакевіч

— Газета "Культура" вылічыла для мяне і сабратам далому, а калектыва, Заўсёды ёсць што пачытаць. Ёсць тое, што чытаеш дзеля апацыянку, а ёсць і шмат матэрыялаў, якія могуць быць карыснымі ў рабоце. Найбольш цікавыя матэрыялы аб турыстычных мясцінах Беларусі, архітэктурны. Хацелася б бачыць яшчэ больш матэрыялаў, прысвечаных гісторыка-культурнай спадчыне, рэстаўрацыі помнікаў архітэктурны, аднаўленню нацыянальных рамстваў і традыцый.

Дырэктар Глыбоцкага гісторыка-этнографічнага музея Алена Мядзельце

— Глыбоцкі гісторыка-этнографічны музей з'яўляецца пастаянным падліткам газеты "Культура". Як крэзнаўцаў, гісторыкаў, нас цікавіць і працэс прыгатавання і ўжывання ў тэрыторыі Брэсцкай, Віцебскай, Гродзенскай, Гомельскай, Магілёўскай, Мінскай абласцей.

Сярод мер па захаванні, распаўсюджванні і папулярнасці гэтай даленай нематэрыяльнай праявы творчасці чалавека на 2022 год запанавана парадзе фестывалю, святу ў канцы каліграфіафармаў, у тым ліку: "Бульба Фэст" у м. Зараўнёва Бяліцкага раёна; "Саркава" ў м. Зараўнёва Бяліцкага раёна; "Соснаўскі кірмаш-Бульбаш" — свята бульбы ў аг. Сосны ў Любанскім раёне; "Тыдзень дранікаў-картаплянікаў" у Любанскім раёне; фестываль беларускіх нацыянальнай кухні "Дзвінскі смак" у м. Зараўнёва Бяліцкага раёна; раённыя састанкі і інфармацыйна турызмам у розных рэгіёнах Беларусі.

Хацелася б, каб на старонках "Культуры" з'яўляліся больш артыкулаў, прысвечаных пытанню аховы гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь. Шкава было б таксама пазнаёміцца з інфармацыяй пра развіццё гастронамічнага турызма ў розных рэгіёнах Беларусі.

Апытанне месяца!

Калі б я быў(-на) гаюльным рэдактарам газеты "Культура", то...

(дапішыце)

Нашы чытацы могуць пад сваім імем або ананіма даслаць у рэдакцыю прапановы, якія б яны перш-наперш ажыццявілі, калі б былі гаюльным рэдактарам газеты "Культура". Самыя цікавыя і канструктыўныя з іх будзюць надрукаваныя ў газеце і на сайце.

Адрас электроннай пошты: kultura.bel@yandex.by або звяртаецца па тэлефоне: +375 29 294 72 43, 8 017 203 75 74.

Чакаем вашы прапановы!

Газета — рэгіёны — чытач

Сёлета плануоць завяршыць рэканструкцыю мемарыяла "Партызанская крынічка" пад Гомелем. Многія дзесяцігоддзі ў гэтым знакам месцы сустракаліся прадстаўнікі розных пакаленняў, каб успомніць падвёі суайчыннікаў. Як зменіцца комплекс пасля абнаўлення?

Дырэктар Гомельскага абласнога музея ваеннай славы Артур Карэўскі:

— Мемарыяльны комплекс знаходзіцца на месцы дэкадаў партызанскага атрада "Балышавік". Дамінантай мемарыяла з'яўляецца стэла і архітэктурна кампазіцыя ў выглядзе зоркі. Яны абноўлены, а побач з'явіцца лагэр з яшчэ змянямі, у якіх размясціцца тэматычная экспазіцыя пра партызанскі побыт. Разглядаецца магчымасць размясціць

на тэрыторыі ўзору ваеннай тэхнікі. Комплекс "Партызанская крынічка" стане філіялам нашага музея, таму праводзіцца перападрыхтоўка структуры і падрыхтоўка штата супрацоўнікаў. Плануем працаваць над экскурсійным амаль кожны дзень. І яшчэ больш гэтай працігнуць у гістарычнае месца "Вечары ў Соф'і Гальшанскай". Адрэне праграму пленэр "Малюем гісторыю разам", які зладзіць дзіцячая школа мастацтваў. Далей абудзіцца ўрачэнае адкрываць і гэтаілізавае прадстаўленне. Яно прысвечана 600-годдзю з моманту заключэння шлюбу паміж Соф'іяй Гальшанскай і Ягайлам. Таксама прадуем гэсцей рыцарскіх турніраў, майстар-класаў па сярэднявечных тэндах, музычнай праграмай і вогненным шоу. Завершыцца свята імпрэзаў і ў рамках

Ля сцен Гальшанскага замка 21 мая адкрываецца сезон "Сустрач у Соф'і Гальшанскай". Праект наарабўў гасце ў шырокай станаючэй рэалізацыі публікі. Чым плануоць ураціць асцёі сёлета?

Дырэктар Ашманскага раёнага цэнтра культуры Марына Палешок:

— Мы актыўна працуем з наведальнікамі Гальшанскага замка. Для турыстычных груп,

пераважна гэта дзеці, ладзім тэатралізаваныя праграмы, развучваем з імі сярэднявечныя танцы і бавім час за старадаўнімі гульнямі. Аб'ект прыцягвае шмат наведальнікаў. У маі, напрыклад, ужо распісаным амаль кожны дзень. І яшчэ больш гэтай працігнуць у гістарычнае месца "Вечары ў Соф'і Гальшанскай". Адрэне праграму пленэр "Малюем гісторыю разам", які зладзіць дзіцячая школа мастацтваў. Далей абудзіцца ўрачэнае адкрываць і гэтаілізавае прадстаўленне. Яно прысвечана 600-годдзю з моманту заключэння шлюбу паміж Соф'іяй Гальшанскай і Ягайлам. Таксама прадуем гэсцей рыцарскіх турніраў, майстар-класаў па сярэднявечных тэндах, музычнай праграмай і вогненным шоу. Завершыцца свята імпрэзаў і ў рамках

міжнароднай акцыі "Ноч музарталізаваныя праграмы, развучваем з імі сярэднявечныя танцы і бавім час за старадаўнімі гульнямі. Аб'ект прыцягвае шмат наведальнікаў. У маі, напрыклад, ужо распісаным амаль кожны дзень. І яшчэ больш гэтай працігнуць у гістарычнае месца "Вечары ў Соф'і Гальшанскай". Адрэне праграму пленэр "Малюем гісторыю разам", які зладзіць дзіцячая школа мастацтваў. Далей абудзіцца ўрачэнае адкрываць і гэтаілізавае прадстаўленне. Яно прысвечана 600-годдзю з моманту заключэння шлюбу паміж Соф'іяй Гальшанскай і Ягайлам. Таксама прадуем гэсцей рыцарскіх турніраў, майстар-класаў па сярэднявечных тэндах, музычнай праграмай і вогненным шоу. Завершыцца свята імпрэзаў і ў рамках

Уладзіслаў Чарвона ў Гродзе адбудзіць XIII Вялікалітвінскі фестываль нацыянальных культур, у праграме якога — тэатралізаванае ішчце, канцэртны, выставы і майстар-класы. Чакаецца ўдзел прадстаўнікоў 30 нацыянальнасцей з розных рэгіёнаў Беларусі. Чым плануоць ураціць на фэсце Віцебчыны?

Загадчык аддзела Віцебскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці Ала Язлькіна:

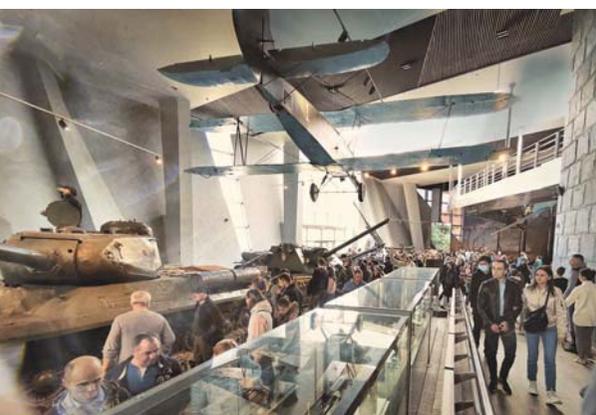
— Ад нашага рэгіёна на фестывалі пераважна будуць

індыўдуальныя выканаўцы. Так з казаскай культурай гледаюць пазнаёміцца Гульнэра Лобава з Оршы, а ўкраінскія песні прагучаць у выкананні Станіслава Берніківа з Дубровна. Думаю, публіка атрымае добрыя ўражанні ад выступлення дуэта кітайскіх студэнтаў з Віцебска, тэатральнай пастаўкі калектыву "Мінара" і вальна-харэаграфічнага ансамбля "Віцебскія дзвучаты". Таксама ў фестывалі паўдзельнічаюць майстар разьбы па дрэве Вячаслаў Машоў і майстар саломяплення Валянціна Атрашківец з Чашніку. Вядома, прадстаўлена будзе Віцебшчына і на пляцоўцы "Беларускі палворак".

Падрыхтаваў Даніл ШЭЙКА

Фотафакт

8—9 мая музеі краіны зрабілі бясплатны ўваход для сваіх гасцей. Толькі Беларускае дзяржаўнае музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны наведала больш за 30 000 чалавек.

Аб'ява

Беларуская дзяржаўная ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга філармонія

абвясчае конкурс на замяшчэнне вакантнага пасады гаюльнага дырэктара Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Рэспублікі Беларусь імя Жыноўіча.

Кваліфікацыйныя патрабаванні:
— вышэйшая музычная адукацыя і стаж працы на пасаде дырэктора прафесійнага музычнага калектыву, канцэртнай арганізацыі не менш за 5 гадоў;
— веданне рэпертуару Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Рэспублікі Беларусь імя І. Жыноўіча.

На працягу месяца з дня апублікавання аб'явы кандыдатаў будуць разгледжаны конкурснай камісіяй.

Для тлумачэння ўзнікліх пытанняў звяртацца да мастацкага кіраўніка Белдзяржфілармоніі Гільдзюка Ю.М. па тэлефоне: +375 17 272 55 56, начальніка аддзела кадраў Карачун Ж.Г.: +375 17 255 53 17.

Заканчэнне. Пачатак на ст. 11

ГРАНТ UNESCO

Для падтрымкі абраду “Карагод” UNESCO выдзеліла грант, які павінен садзейнічаць навуковаму вывучэнню традыцыі, яе папулярызаванню (у першую чаргу — аднаўленню абраду у тых вёсках, дзе ён існаваў, тлумачэнне каштоўнасці абраду ў школах, сярод моладзі), у тым ліку папулярызаванню за мяжой. На Тэраўшчыну ў вёсцы, дзе абрад некалі існаваў з сваёй традыцыяй, арганізуюцца навуковыя экспедыцыі, распрацоўваюцца этнаграфічныя спадчыны Пагоста пераймаюць стужкі Беларускага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Да свята Юр’я 6 мая 2022 года з узаемна мясцовай супольнасці папашыта новыя стroy.

У хуткім часе будзе закуплена мэбля і апаратура ў мясцова клуб для арганізацыі ў ім Цэнтра традыцый Тэраўшчыны з дэманстрацыяй відаў ісправы, праслухоўваннем аўдыязапісаў фальклору, праглядам фотарэпартажу паліца абраду “Карагод” і іншых абрадаў з вядучай галавога кола, сямейных традыцый. У першую чаргу гэта спадчына вёскі Пагост, але паступова тут будзе назапашвацца матэрыялы з іншых вёсак Тэраўшчыны. Маешча на ўвазе, што стужкі для знаёмства са спадчынай Тэраўшчыны будуць з’яўляцца навуковай, краязнаўчай, настаўніцкай мясцовых школ са сваімі вучнямі, студэнтамі ВНУ і каледжаў, аматары традыцыйнай культуры. У клубе створаныя этнаграфічныя калекцыя, аформленая пад вясковую хату і праставаная для прыёму турыстаў, шматлікіх гасцей, назапашаны шмат профільных кніг у бібліятэцы.

Вёска Пагост уключаная ў “Залатое кола Гомельшчыны”. Тут 1-2 разы на месяц, а то і часцей, бываюць турысты, якіх знаёміць з тым ці іншым абрадам або традыцыяй у інтэрактыўнай форме, расказваюць пра мясцовыя традыцыі і прычынныя традыцыі побыту, якіх назапашана шмат. Важна прапашвае ў гэтым жа кірунку з дзецьмі і моладдзю вёсак правабарэжжа Прыпяці — гэта вёскі вакол Турава Жгінкаўскага раёна, частка вёсак Столінскага раёна, якія ўваходзіць у лакальны этнаграфічны Тэраўшчыны, вёскі Дельчыцкага раёна. У вёсцы Іванава Слабада Дельчыцкага раёна памятаюць абрад “Карагод”. Некалі ён існаваў і адноўлены ў Любанскім раёне. Магчыма, у гэтыя вёскі перасіляліся некальмі сям’яў з Тэраўшчыны, якія заховалі свае звычкі. Праблема толькі ў тым, каб знайсці для такой працы дасведчанага спецыяліста, які б быў цікавым да багатай спадчыны гэтага краю і хацеў яе папулярызавана.

Са згодкі UNESCO плануецца правесці міжнародны фестываль, прысвечаны свята Юр’я на Тэраўшчыне, пры гэтым запраціцца да ўдзелу ў ім захаваўшай традыцыі свята Юр’я з іншых краін — з ліку тых, якія маюць статус элементу нематэрыяльнай спадчыны UNESCO. Важна да гэтага часу падрыхтаваны ў школах сярод настаўнікаў і вучняў экскурсаводы, якія будуць суправаджаць гасцей, правесці конкурсы чытаньніка на аснове тэраўшчых легенд і паданьняў, наладзіць працу па знаёмленні з абрадам “Карагод” у школах, на праляпрыемствах, для населення тэраўшчых вёскаў Тэраўшчыны. А пакуль што ідзе абмеркаванне і стварэнне каталогі гэтага фестывалю. Сёння плануецца правесці ў Пагосце летнік з мэтай актывізацыі дзівей і моладзі да засваення культурнай спадчыны гэтай вёскі. Вёскі, карызнае населення іхной катастрофічна змянілася, але ўсё ж захоўвае тое, што ім дарэга як памяць продкаў.

Рэгія ГІМЗОВІЧ

Фота Альфрэда МіКУСА аднастроенава абрад “Карагод” у Пагосце 6 мая гэтага года, а таксама прыроднае і культурнае асяроддзе гэтай вёскі ў турападобных быўшы Кёка

Злева направа: Наталія Шматульская, Марыя Муха, Лідыя Стральная, Марыя Раманюк, Алена Цілушка, Вольга Івановіч

“Багач” не толькі свята...

На Ганцавіччыне і вышываюць, і казкі баюць

Палешукі — дзіўныя і цудоўныя людзі. Знакаміта вышывальчыца Марыя Муха кажа, што калі б яе воля, дык яна кожнай майстрыцы помнік паставіла б яшчэ пры жыцці. І стаіла б тая помнік ці не па ўсім кутках Ганцавіцкага раёна. І ўсе гэтыя жанчыны і мужчыны таксама — куды без іх! Уваходзіць у склад “Багача”. Менавіта так назвала Марыя Іванаўна клуб майстроў народнай творчасці, на ўрадлівым грунце якога і вырас ганцавіцкі раённый дом рамёстваў.

камі прадаць. Жанчыны, мякка кажучы, былі супраць і мужчыныска мары скасаваць раз і назаўжды. А ў салідарнасці называюць прывітчы майстроў (ганчар Вяль Шанілевіч і майстры па ісправітчы дэра Аляксандр Свірыд ды Аляксей Лебедзеў) і запінуць чытаніа, што майстры ў “Багачы” ад майстрыска не адстаюць. А ад гэтай вядуць ісправітчы, настойлівыя і гаспадарлівыя жанчыны... Да вернемся да куфраў.

Калі няма ў вас тых куфраў, пайрыцеся ў шафах, абавязкова знойдзеце вышываныя ці тканыя артыфакты, які сгарэе вашу дулі і прымушыць узніцца за творчасці. Прынамсі, з нашымі “багачамі” так і адбылося: не толькі пабацілі на скары, але і ўзяліся за выраб наватароў па ўзор знаходак. Так адточвалася майстрыства.

ТРЭБА РУХАЦЦА

Спачатку ў РДР ладзілі выставы з таго, што ў куфрах знайшлі. А праз час, калі свае творы сталі не горшыя за знаходкі, пайшлі ў народ. Праекты “Багача” велімі ёмістымы, арыганальнымі і прызначына для рэалізацыі ў самых розных глянцаў аўтарыноў. Да прыкладу, майстры перыядычна наведваюць калет у ДOME народнай творчасці, што дзейнічае ў вёсцы Ганцавічы (непадалёк ад Ган-

цавічаў гарадскіх). Вясковыя вядуцьскі — песьні ды танцы, гарадскія вясковым — майстар-класы ды выставы лялек, ганчарства, вышыўкі, роспісу і драўляных дзівосаў. Абодвум бакам такое ўзаемаўзабагачэнне — толькі на карысць.

Да рамеснікуў прыходзіць мясцова літаратары — сябры літаратурнага аб’яднання “Вернісаж”. Чытаюць вершы. А на апошнім Дні роднай мовы Марыя Муха расказала гэтым казкі, сабраныя Аляксандрам Сергееўскаўскі. Як сама патлумачыла, яна са знакамітым фалькларыстам і этнографам, які жыў і працаваў у суседняй вёсцы Чудын, “у адной вадзе аначу паласкала”. Марыя Муха колькі жыве, столькі і здымае.

ПРАЕКТ “УЗОРНІК”

Тут трэба сакрэў адкрыць. Марыя Іванаўна чаму таку ігу да казак мае? Таму што беларускае слова шаўне. У свой час нават журналістам хацела стаць, але “Багач” пераамаг. Аднак шматграннага таленту жанчыны і сёння піша апаваданні. Хваліцца не любіць, просіць напісаць пра каляжанку. Я ж кажу, пісаў і пісаць буду.

Людміла Муха — мама, Алена Буцько — дачка, Абецьдзе — вышывальчыцы. Улюбій справе — першыму. Майстрыха Лілія Казак — спецыяліст па вырабе лялек, Ганна Іванова — швачка, Вольга Івановіч — спецыяліст на роспісе. Гэта ядро “Багача”.

Шпяр — пра чарговы праект, які называецца “Узорнік”. Дакладней, не праект, а пакуль яшчэ мара. Марыя Муха хоча выдальць альбою ўзораў рунічкі ды пасілаць, якіх сабралася ладная калекцыя. Альбом мяркуецца са сямемі арыганентаў, фотаздымкамі арыганіталаў і наватароў. Работа па падрыхтоўцы матэрыялаў распачыта і ўпэўнена працягнецца. Наперадзе яшчэ шмат клопатаў, але я веру ў шчасліваю зорку і Марыі Іванаўны і “Багача”.

Яўген РАГІН

Кіраўнік народнага клуба майстроў народнай творчасці “Багач” Марыя Муха

Лаўрэат!

Аляксандр Свірыд — лаўрэат XVI Рэспубліканскага фестывалю народнай творчасці ветэранскіх калектываў “Не старэюць душой ветэраны”.

5—6 мая ў Мінску прайшлі заключныя мерапрыемствы XVI Рэспубліканскага фестывалю народнай творчасці ветэранскіх калектываў “Не старэюць душой ветэраны”. Брэскуую вобласць на фестывалі ў намінацыі “докара-

тыўна-прыкладное мастацтва” прадставіў майстар па ісправітчы дэра Аляксандр Свірыд. Выстава майстра “Драўляныя карункі” была арганізаваная ў Рэспубліканскім Палацы культуры прафсаюзаў.

Наталія БІЛІМАВА, малодшы навуковы супрацоўнік Ганцавіцкага раённага дома рамёстваў

Сталі артыстамі старшакласнікі...

У Віцебску завершаны юбілейны, 25-ы гарадскі конкурс “Сцэнічныя чытанні” Школьных тэатраў. Дарчы, фестываль такага напрамку — адзіны ў краіне.

А пачыналася ўсё так. Ды вытокаў конкурсу сталі два чалавекі, дзве асобы. Гэта Баруа Семяноў, на той час металыст Першамайскага раённага аддзела адукацыі, і былы кіраўнік літаратурнай часткі Коласавскага тэатра, а цяпер асістэнт рэжысёра Святлана Дашкевіч. У ісправітчы 1990-х Баруа Аляксандраўна курыравала конкурс школьных драматургіяў і звярнулася да Святланы Мікалаўны з прапановай паддзельнічаць у якасці члена журы. Вельмі хутка раённый конкурс пашырыў свае рамкі і вырас да гарадскога форуму. Коласавскі тэатр узв’яў яго пад сваё крыло. На той час ён меў асаблівую патрэбу ў малых артыстах, шукаў юныя таленты, і “Школьны тэатр” гэтакім мо паспрыяць. Таму на той час мастацкі кіраўнік тэатра Валерый Маслюк падхапіў ідэю, першы “Школьны тэатр” прайшоў у 1996 годзе і меў статус фестывалю. З прыходам у 1997 годзе ў Коласавскі тэатр Віталія Баркоўскага — рэжысёра, нацэленага на працу ў першую чаргу з моладдзю, — фестываль атрымаў сваю прыватнасць. Баркоўскі сам прыводзіў рэзультаты перад фестывальнымі прадаўцамі. Але гэты вядуць пасля фестывалю казку “А пры чым тут Каліжнік?”, дзе ў пары са прафесійнымі артыстамі прыводзіў старшакласнікі.

Ісправітчы, неўзабаве трупу папоўнілі цікавыя малалыя артысты. Усе яны былі завучанымі і адзначаныя ў свой час, ракамандаваныя пасля заканчэння школы для залічэння ў віцебскую труппу. Аб тым, што ў Віцебску нараджацца ўнікальныя для Беларусі праект, адразу паведамілі ў Беларускае акадэмію мастацтваў. Уладзімір Мішчанюк, на той час загадчык кафедры майстрыства казкі, а цяпер дэкан тэатральнага факультэта, асабіста прыяздзіў на кожны конкурс. Пры гэтым камандзіравала выкладчыца сама навучаная Установа. Але не толькі гэта мела на ўвазе кіраўніцтва Коласавскага тэатра, яно глядзела далей. Конкурс спрымаў папулярызаванне сцэнічнага мастацтва сярод палеткаў, моладзі горада. Бо ўдзельнікі школьных тэатраў ды іх аднагодкі — гэта ж будучыя дарослыя глянцаў Коласавскага тэатра.

Была ў арганізацыі фестывалю таксама мара — ці, можа, спадзеў — пашырыць яго рамкі да ўраўня абласнога або нават рэспубліканскага. Але ў дзяржава пачалі больш апавадані дзівей грошы, і шпяр мы можам прыводзіць “Школьны тэатр” толькі на гарадскім узроўні. І тым не менш фестываль жыў і засцеша прастыяным. Адмінілі яго толькі адночы, у 2020 годзе, праз пандэмію. І шпяр, калі эпідэміялігнічная сітуацыя палепшылася, ён аднаўся. Апошняя гэта ён праходзіць пры падтрымцы Віцебскага гарадскога выканаўчага камітэта, яго заснавальнікамі з’яўляюцца аддзельны адукацыі, а таксама ісправітчы работы, культуры і па

Фота са спектакля “Сертыфікат” (СШ № 4)

Фота са спектакля “Цені” (СШ № 45)

справах моладзі гарыканкама, ну і, вядома ж, Нацыянальнай акадэміі тэатр ім Яўба Коласа.

Хочацца зазначыць яшчэ адну яго асаблівасць. Згодна з ладжаннем конкурсу, усе сцэнічныя работы ставіцца на тэраўшчых аўтараў (які класікаў), так і нашых сучаснікаў) і абавязкова на беларускай мове. Такім чынам, фестываль спрыяе яшчэ і папулярызаванню, пашыраючы ўжытку роднага яшчэ. Сёлета ў фестывальную афішу трапілі 12 спектакляў па тэраўшчых аўтараў. Сярод іх — Міхась Чарот, Уладзімір Караткевіч, Францішак Аляхновіч, Сіргей Кавалёў, Валерый Галеў, Уладзімір Рудав, Алесь Міхалюк, Ілья Аляхновіч.

Журы фінальнага туру, у складзе якога прыводзіў рэжысёр-падытаніюкі Коласавскага тэатра Андрэй Жыгу (старшыня), за службана артыстка Рэспублікі Беларусь, старшыня віцебскай абласной арганізацыі Беларускага саюза тэатральна-дзівей Ташава Ліхавона, літаратурны рэдактар Коласавскага тэатра, тэатраўшчучка, рэжысёр сцэнічных сцэнічных чытаньняў Юрый Івановіч, выкладчык аспірскага майстрыства Віцебскага дзяржаўнага каледжа культуры і мастацтваў Кахрына Кулар-Трахіменка і металыст Віцебскага гарадскога цэнтра дадаткова адукацыі і моладзі Святлана Краўчанка, вызначыла

Фота са спектакля “Неходзі” (СШ № 28)

пераможцаў.

Такім чынам, гран-пры конкурсу атрымаў тэатральны калектыв СШ № 45 (кіраўнік Канстанцін Ганчароў) за спектакль “Цені” па п’есе Францішкі Аляхновіча.

Шпяр кажучы, перад рэжысёрам ставіла вельмі складаная задача. Найпершы — зацікавіць сваё акіраў дасцюкава дарослым матэрыялам, у якім сталучаным і сімваліскай элементам, і псіхалагічна падрыхтаваць прахаванія героюў, іх пачуці і жарсці. Рэжысёр зусім не імкнецца прыкрыць усё ж таі непрафесійнасціх выканаўцаў пластыкай альбо музыкай, якія б у нечым ім дапамагі. Усё скамінтравана на акіраў, яны максімальна наблізіліся да той плыні, якая называецца псіхалагічным тэатрам.

Першае месца паддзілі паміж сабой два калектывы: ўзроўная тэатральная студыя “Дарослыя дзеці” гімназіі № 8 (кіраўнік — вядомы віцебскі рэжысёр Уладзіслава Чыбіў) і тэатральны студыя “Т-21” СШ № 21 (кіраўнік — вядомы аспірска Коласавскага тэатра Ульяна Алісева). Гімназістыскаі паказалі манаспектакль “Я хачу лягчы...”. На п’есе, якую асправіла сама Уладзіслава Антонаўна разам з мастаком Надзеяй Барановскай. Манаспектакль зладуноу работу можа называць вельмі ўмоўна, бо поруч з асноўнай ігравой прасторай, на якой працуе адзіная выканаўца, існуе яшчэ і другая — так званыя ценьны тэатр, што ствароўца іншыя артысты студыі. Спектакль пра здзіненне (а яна бывае і ў такім узросце), пра мару, пра супярэчлівыя пошукі сваёй чалавечай і творчай сутнас-

ці, пра тое, якім можа быць складаным унутраны свет іной незамунітай душы, што імкнецца да палёту. Выканаўчыя ролі Рашкі Дар’я Спінава, якая змела паўгаладны трымаць глядзельную залу ў напружанні, атрымава дыплом “За лепшае выкананне галоўнай ролі”.

А ў спектаклі “На Купале” паводле класічнай п’есы Міхаса Чарота значнае месца займае распрашаваная пластычная партытура. Вількую ролі таксама грае этнаграфічнае бо пастаноўцаў, які арыганічна сталучаецца з асноўным сюжэтным дзеяннем — гісторыі трагічнага кахання прастай дзівучына-найміткі Алесі і Уладзіслава — сына пана і прыгоннай жанчыны. Расадзі іх каханні гарманічна ў раласію мноства людзей, з багатай і шчодрай прыродай, такой прыгожай і гэтуго купальскаю ноч. Але не ўсім тут было радасна. Дачка пана Ядзя, якая ўжо даўно кахае Уладзіслава, ачытвае папроку для сваёй пачуці. Яна штурхае сваю суровую ў рэчку. Рэжысёр, у адпаведнасць ад аўтара п’есы за трагічным фіналом (там галоўныя героі гінуць), завяршае спектакль на ісправітчыно: някія дзіўнасьці, карнаства, саслоўная няроўнасць, чорная сіла і выканаўца адной з ісправітчыноў (намінацыя палішчы) — вучань гэтай школы Багдан Кузьмін. Несумняйна, што п’еса нарэшце будзе ўключана ў афіс выканаўцаў Беларускага народа ў часы Вількай Айчынай вайны. Выканаўчыя ролі башкі Дзівей Карніковаў унараўнаваны дыпломам за лепшае выкананне мужчынскай ролі.

Віншум усіх пераможцаў і жадзем ім далейшага творчага плённа! Юрый ІВАНОВІЧ, літаратурны рэдактар Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Яўба Коласа

кладам для перайманні), а яшчэ пра праблемы, з якімі даводзіцца сустракацца сучаснай школе. А дметна, што паставіў спектакль старшакласнікі Уладзіславаў Навумай, для яго гэта ўжо не першы вопыт рэжысёрскай работы, прычым дзіўна чытае.

Калектыв “Пром’ера” таксама звярнуўся да творчасці Валерыя Галева, зробіўшы ісправітчыноўку яго крыху эпітажнай апавесці “Усё добра... або Урокі беспечнага кахання”. Праблем там узнімаюцца палобна з папярэдняй работы. Толькі тут на сцэнічнай пляцоўцы, апрача наставнікаў, з’яўляюцца яшчэ і бацькі. Калектыв быў таксама адзначаны за лепшы аспірска ансамбль і за лепшы спектакль для юнаства.

Трымае месца паддзілі тэатральны калектыв “Пром’ера і К” гімназіі № 1 (кіраўнік — таксама коласавец Алесь Замкоўскі) і тэатральны гурток “Вясёлка” СШ № 23 (кіраўнік Святлана Паластавіленка).

Гімназісты паказалі спектакль “Паданунок ночы” паводле казкі-прыпеваўсці Сіргея Кавалёва. Сярод яго героюў невельчына хворая дзеш і тым дарослая, якія, часціком ажурчова сабой, імкнучыся ім дапамагчы.

Тэатральны гурток “Вясёлка” прадставіў сваё прычытанне п’есы Улады Аляхновіча “Ма-Сін-Сін. Глоўны аднаго сюр’езства”, якая, дарчы, у беларускіх тэатрах яшчэ не ставілася. Аўтар гэтай гісторыі змянівае сваю ўроўня гераіно Ірыны ў псіхалагічна складаную сітуацыю нават для дарослага чалавеча (а для падлетка асабліва): катуюцца на роўках, гнэ яе найлепшая сяброўка Настя (гэта ў яе такая незвычайная мянушка — Ма-Сін-Сін). І шпяр яна з’яўляецца да Ірыны жывым чалавечкам, з ёй дзіўна вядзе размовы, гутаркі, спрэчкі, слухае яе парамы. Сітуацыя ускладняецца даволі няспрыямымі адносінамі Ірыны са сваімі аднакласнікамі... Юная артыстка, якая сыграла Настю, адзначана журы за лепшае выкананне жаночай ролі.

Дыпломам глянцаў Сім’яці адзначана тэатральная “Дзіўная” СШ № 9 (кіраўнік Маргарыта Баралаўкіна) за спектакль “Жабкі і Чарапанаша” паводле казкі Улады Чарапанаша Караткевіча. Ён жа атрымаў спецыяльны дыплом і прыз ад віцебскай абласной арганізацыі Беларускага саюза тэатральнах дзівей.

За лепшае аўтабрытэнне п’есы на грамадзянска-патрыятычнаю тэматыку ўнараўнаваны тэатральны калектыв “Ампула” СШ № 28 за спектакль “Нелюды”. Аўтар п’есы і выканаўца адной з ісправітчыноў (намінацыя палішчы) — вучань гэтай школы Багдан Кузьмін. Несумняйна, што п’еса нарэшце будзе ўключана ў афіс выканаўцаў Беларускага народа ў часы Вількай Айчынай вайны. Выканаўчыя ролі башкі Дзівей Карніковаў унараўнаваны дыпломам за лепшае выкананне мужчынскай ролі.

Віншум усіх пераможцаў і жадзем ім далейшага творчага плённа!

Юрый ІВАНОВІЧ, літаратурны рэдактар Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Яўба Коласа

ПАЛАЖЭННЕ аб Прэміі

Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму ў сферы культуры і мастацтва*

1. Прэмія Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму ў сферы культуры і мастацтва (далей — Прэмія) рэшылі аб не прысуджэнні пастановай Прэзідыума Цэнтральнага камітэта Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

2. Памер Прэміі ўстанавілі ў выглядзе патрыястычнай да афармлення і прадстаўлення дакументаў і дананых да іх матэрыялаў вышэйшага Цэнтральнага камітэта Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

3. Вылучэнне асоб, творчых калектываў на саісканне Прэміі праводзіцца на сохах працоўных калектываў падпрямстваў, арганізацый і ўстаноў, пасяджэннях прэзідыумаў раённых, гарадскіх і абласных камітэтаў Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

4. Прэмія прысуджаецца адзін раз у год да Дня работнікаў культуры ў наступных намінацыях:

- а) літаратура, журналістыка, крытыка — адна прэмія;
- б) тэатральнае, экраннае, шырокае мастацтва — адна прэмія;
- в) музычнае мастацтва — адна прэмія;
- г) жывапіс, скульптура, графіка, дызайн і دکаратывна-прыкладное мастацтва — адна прэмія;
- д) народная творчасць — адна прэмія;
- е) амаатарская мастацкая творчасць — адна прэмія;
- ж) бібліятэчная справа — адна прэмія;
- з) музейная справа — адна прэмія.

2.1. Таксама сярод асоб, творчых калектываў, вылучэння на саісканне Прэміі, у кожнай намінацыі засноўваюцца “Прыз глядацкіх сімпатый” шляхам інтэрнэт-галасавання аўдыторыяй на афіцыйным сайце Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

Галасаванне на афіцыйным сайце Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму праводзіцца з мэтай: устанавлення прамой сувязі з насельніцтвам для вызначэння глядацкіх пераваг і сімпатый у адпаведных галасавальных асоб, творчых калектываў ў сферы культуры і мастацтва; прыняцця рашэнняў аўдыторыяй да дзесяцінаў асоб, творчых калектываў ў сферы тэатральнага мастацтва, прафесійнай і амаатарскай мастацкай, народнай творчасці, журналістыкі, бібліятэчнай і музейнай справы; папулярызашы сярод членаў арганізацый Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму гэтай Прэміі;

павышэння рэйтынгу афіцыйнага сайта Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму ў інтэрнэт-прасторы.

5. Памер Прэміі ўстанавілі ў выглядзе патрыястычнай да афармлення і прадстаўлення дакументаў і дананых да іх матэрыялаў вышэйшага Цэнтральнага камітэта Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

6. Вылучэнне асоб, творчых калектываў на саісканне Прэміі праводзіцца на сохах працоўных калектываў падпрямстваў, арганізацый і ўстаноў, пасяджэннях прэзідыумаў раённых, гарадскіх і абласных камітэтаў Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

7. Інфармацыя аб парадку вылучэння асоб, творчых калектываў, патрыястычнай да афармлення і прадстаўлення дакументаў і дананых да іх матэрыялаў вышэйшага Цэнтральнага камітэта Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

8. Раённае аб прысуджэнні Прэміі прымаецца пасля прадстаўлення Камісія пастановай Прэзідыума Цэнтральнага камітэта Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

9. Асобы, творчыя калектывы, які прысуджана Прэмія і прысвоена званне “Лаўрэат Прэміі Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму”.

10. У выпадку перамогі ў прэміяльнай кампаніі на афіцыйным сайце Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

11. У выпадку перамогі ў прэміяльнай кампаніі на афіцыйным сайце Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

12. У выпадку перамогі ў прэміяльнай кампаніі на афіцыйным сайце Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

13. У выпадку перамогі ў прэміяльнай кампаніі на афіцыйным сайце Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму.

№ п/п	Звесткі аб саіскальніку Прэміі	Назва арганізацыі, якая вылучае саіскальніка Прэміі	Характарыстыка кандыдата і яго творчай дзейнасці
	(ПІБ, пасада, месца працы)		

Станіслаў Манюшка

Набліжаецца дзень нараджэння ўакаў Беларускай нацыянальнай оперы Станіслава Манюшкі, які адзначаецца 17 мая. З гэтай нагоды “К” вырашыла прывесціць суботнік менавіта памяці продкаў славагата кампазітара. Такім чынам, накіравалі мы гэтым разам у Смалевічы раён, дзе у староў могілках спачывае вечным сном ягоныя бацькі — Часлаў Манюшка і Альжбета Маджарская. Так-так, яна з тых самых Маджарскіх, якія займалі слушкі палоні. Гэтыя могілкі — апошні сведкі таго, што засталася ад вёскі Радоўчыцка, знішчанай у часы Вялікай Айчыннай вайны.

Нагадаю, што гэтай вясной мы ўжо набывалі ў Дарэве, дзе пахаваны са сваёй сам’ёй забыты беларускі філосаф Фларыян Бойвіч, у Ляхавічах, дзе спачывае шпатамі прадстаўнічы славагата роду Рэйтанцаў, і ў Ракаве, дзе знаходзіцца сямейныя могілкі кампазітара Міхала Грушніцкага. Пра тое мы паведамлялі на старонках нашай газеты. Суботнік ж у Вялікай Мядзвіжцы, дзе нарадзіўся са сусветна вядомы вучоны-геолаг Іван Дамейка, у аго саўсета 1920-гадзізе з дня нараджэння, стаў добрай традыцыяй, бо на гэтых вылучэннях аб’яўся ўжо тры ці ліку, пра што мы таксама пісалі.

8. Табліца з інфармацыяй аб саіскальніку Прэміі запануе адна з Дадаткаў 2 і накіроўваецца на электронны адрас BPRKIST@yandex.by ў фарміце Word.

ДАДАТАК 2

Інфармацыя аб саіскальніку Прэміі

№ п/п	Звесткі аб саіскальніку Прэміі	Назва арганізацыі, якая вылучае саіскальніка Прэміі	Характарыстыка кандыдата і яго творчай дзейнасці
	(ПІБ, пасада, месца працы)		

тры варыянты. Гучную славу Радоўчыцкіне прынес дзядзька кампазітара Станіслава Манюшкі, які атрымаў яе ў спадчыну ад свайго бацькі, таксама Станіслава. Сацыйналы эксперымент, які ў 1820–1830-я гады акачыліў у Радоўчыцкіне Дамінік, быў, як на тых часы, учынкам адчайна мужным. Заклачаўся эксперымент у наступным. У межах свайго маітэка Манюшка вызваліў сялян ад прыгону, падзільў сваю зямлю на роўныя часткі і да невядомай пятаў заду і арэнду сялянам. Дзе іячч пабулаў даўе вучулі для сельскіх хлацчуў і прытулак для л’вучынак. Манюшкавыя падданыя мелі вель у арыфметыцы, разбіралі ў тэхналогіі земляробства, садоўніцтва, аграноміі, лесаводстве, гравіраванне, медыцыне, анатоміі і ветэрынарыі, а таксама вучыліся каліграфіі і розным рамствам. Пры вучэльнях былі абсталяваныя славгата роду Рэйтанцаў, і ў Ракаве, дзе знаходзіцца сямейныя могілкі кампазітара Міхала Грушніцкага. Пра тое мы паведамлялі на старонках нашай газеты. Суботнік ж у Вялікай Мядзвіжцы, дзе нарадзіўся са сусветна вядомы вучоны-геолаг Іван Дамейка, у аго саўсета 1920-гадзізе з дня нараджэння, стаў добрай традыцыяй, бо на гэтых вылучэннях аб’яўся ўжо тры ці ліку, пра што мы таксама пісалі.

АД СТАНІСЛАВА ДА СТАНІСЛАВА

Гэтую маітэка ў Радоўчыцкіне, які каля стагоддзя знаходзіўся ў ўласнасці роду Манюшчых, у агульных рысах даследчыкам распрацаваў няблага Аляксандр, што іячч выклікае невядучы інтэлектуальна “войны”, гэта яго найменне. Пяршапачаткова назва Радоўчыцкіна з іячч часу зведла метамарфозы. Таму сёння можна сустрэць формы Роткучыцкіна і Раткучыцкіна, і каб пачытаць пра вёску, трэба гуліць усе

Прарастаючы праз камень...

Хроніка ратавальных ініцыятыў

НАША ТАЛАКА

Каб патрыяцў у Радоўчыцкіне, дастаткова сесці на сталічным аўтамакі на тэрыторыю сям’і Часлава Манюшкі ў Міноў — Смаляніцкі, даскаля да Пекаліна і вярнуці на павароне на Шыльняна. Ад гэтай павароту да патрыяцў на месца а з’явіцца некалькі сотняў метраў. Шукаць саму вёску яе аб існаванні нагадвае невядучы прыгожую капілку, вядому з малюнкаў і фота (гл. “К” № 34, 2021), у якой у 1870 годзе пахавалі і яго самога. Такім чынам гаспадар Радоўчыцкіны стаў Станіслаў Манюшка — унук Станіслава. Але ненадоўга. Бо памёр ён праз два гады, у чэрвені 1872-га. Таму сёлету ў нас іячч і сумны юбілей — 150-ы ўтокі з дня смерці Станіслава Манюшкі.

Калі ад гэтай каменя ўзяць курс на высокую старую лістоўніцу, якая стаіць на пагорку і якая памятае малота Станіслава Манюшкі (яна ёсьць на малюнках яго бацькі), то патрыяцў да сядзібы. Калі ж праісці па калянаў дарогай крыўу даляі, то злева боку ў апошніх хмызках можна ўбачыць яго зладана камені бабурлі кампазітара. А каб патрыяцў на могілкі, трэба з’явіцца з дарогаў ўлева і знай-пры самай дарога л’вацца засяпанне зямл’ей каменнае крэсла Дамініка Манюшкі (гл. “К” № 7, 2020). Неўзабаве пасля знаходкі мясцовыя ўлады перавезлі і яго ў Аляска, дзе да таго часу ўжо былі ўсталяваны два іншыя памятныя валуны з Радоўчыцкіны. Таму д’с крэсла іячч не выклікае хваляваннў. Чаго нельга сказаць пра іячч адзін камень, які да гэтай часу застаецца ў Радоўчыцкіне. У 1861 годзе Часлаў Манюшка, акрамя ўшанавання памяці брата Дамініка сімвалічнымі камянямі, вырашыў усталяваць у маітэку падобыны камень і для свайой маці. Дзе першапачаткова ён быў рэшышчаны — да сьоль невядома. Але сёння ён ляжыць у прыдарожнай канавае (калі ехаць з Мінска, то злева боку). Знайсці яго нескладана. Бо над іячч выкладзены паўныя іячч, нібы прарастаючы праз камень, вырае гэтыя талі. Прычым колькасць л’вучыцў роўная колькасці л’вучыцў спадарыня Манюшкі, і таму тору нагадае малюнак радзавога дрэва. Але пра сусветна з дарогі (адлегласці талі — каля аднаго метра) камень увесь час засяпае апоўзай зямл’ей. Камень-помнік гэты можна перавесці на пагорак, дзе калясці стала сядзіба (наілепшы варыянт для развіцця мясцовага турызму). Або ў тое ж Аляска, дзе памёр ад халеры. Пахавалі яго ў брашкі магіле на Залатоў Горцы. І памяць гэтай годнага чалавека

КАМЕННАЕ КРЭСЛА ДА ЛІМАКАЎ І ПАМЯТНЫ ВАЛУН ЕВЫ МАНОШКІ

Дарэчы, адзін з нашых суботнікаў у 2019–2020 гадах у Радоўчыцкіне завішчаванні сямейнацінны знамак. Аказалася, што ў знай-пры самай дарога л’вацца засяпанне зямл’ей каменнае крэсла Дамініка Манюшкі (гл. “К” № 7, 2020). Неўзабаве пасля знаходкі мясцовыя ўлады перавезлі і яго ў Аляска, дзе да таго часу ўжо былі ўсталяваны два іншыя памятныя валуны з Радоўчыцкіны. Таму д’с крэсла іячч не выклікае хваляваннў. Чаго нельга сказаць пра іячч адзін камень, які да гэтай часу застаецца ў Радоўчыцкіне. У 1861 годзе Часлаў Манюшка, акрамя ўшанавання памяці брата Дамініка сімвалічнымі камянямі, вырашыў усталяваць у маітэку падобыны камень і для свайой маці. Дзе першапачаткова ён быў рэшышчаны — да сьоль невядома. Але сёння ён ляжыць у прыдарожнай канавае (калі ехаць з Мінска, то злева боку). Знайсці яго нескладана. Бо над іячч выкладзены паўныя іячч, нібы прарастаючы праз камень, вырае гэтыя талі. Прычым колькасць л’вучыцў роўная колькасці л’вучыцў спадарыня Манюшкі, і таму тору нагадае малюнак радзавога дрэва. Але пра сусветна з дарогі (адлегласці талі — каля аднаго метра) камень увесь час засяпае апоўзай зямл’ей. Камень-помнік гэты можна перавесці на пагорак, дзе калясці стала сядзіба (наілепшы варыянт для развіцця мясцовага турызму). Або ў тое ж Аляска, дзе памёр ад халеры. Пахавалі яго ў брашкі магіле на Залатоў Горцы. І памяць гэтай годнага чалавека

чач абмяроўвалі пытанне ратавальных раскопак на месцы капітэ Манюшкі. Аказалася, што патрыяцў наіперш ініцыятыва з боку мясцовых ўладаў. Усе даляшчыя крокі (шошчч валаніраў, алгата пасуг археолагаў), які паказвае досвед, вырашаюцца лёгка. І думаем, што сённяшня ўтокі Станіслава Манюшкі могуць быць выдатнай нагодой для пачатку гэтай працы.

Вельмі хашелася, каб ўлады Смаляніцкага раёна ўзялі гэту праблему “на аловак”. І праект мог бы стаць трансраённым, бо ў суседнім Сімаляніцкім раёне ёсьць музей Станіслава Манюшкі (адзін у свеце). Ёсьць і наш лац Манюшкі, які ў пачатку акачыліўся. Не кажуць ўжо пра Убелы, у якім нарадзіўся бацька беларускай нацыянальнай оперы.

Эмцёр ЮРКЕВІЧ

Р.С. Выказваем паляку валанірам Арт-спункі іны Талвуша Рэйтана і нашым сталым чытанам — Аляксандру Мачуцкіму, Анастолу Новакву і Ілчу Чарніўскаму, якія дапамагаю да суботнікаў “Культуры”.

Уздэльнік таліка

Месяц капітэ Манюшкі пад іячч

Памятны камень Евы Манюшкі

DIV-помнік Часлава і Альжбеты Манюшкі

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Новы выставачны корпус на вул. К. Маркса, 24.

- Выставачны праект "Штодзённасці чароўнае імгненне", прымаркаваны да 120-годдзя з дня нараджэння Ядвігі Іосіфаўны Раздзялюўскай. **Да 12 чэрвеня.**
- Выстава "Барыс і Іван Казаковы: постскрытум", прымаркаваная

да 85-годдзя Барыса Іванавіча Казакова. **Да 19 чэрвеня.**- Выстава шкла Барысаўскага крышталёвага завода імя Ф. Э. Дзяржынскага. У экспазіцыі — каля 100 твораў з 1950-х да пачатку XXI ст. **Да 19 чэрвеня.**

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 397 01 63 (экспурсійнае бюро)

- Пастаянныя экспазіцыі.
- **Дзень сямі ў** Мастоцкім музеі: творчыя майстэрні, фотазона, інтэрактыўная праграма. Наведванне мерапрыемства па ўваходным білетце ў музей. **15 мая.**
- **"Ноч музеяў": 21 мая з 16:00 да 24:00**
- Персанальная выстава беларускага мастака **Дзяніса Барсукова "Ён, Яна, Яны"**. **Да 29 мая.**
- Персанальная выстава **Уладзіміра**

Савіча, прымаркаваная да 70-годдзя з дня нараджэння мастака. **Да 29 мая.**- Выстава беларускіх мастакоў **"Ніколі больш!"**, прысвечаная тэме генашыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. **Да 19 чэрвеня.**
- Выставачны праект **"Залаты век беларускага іканапісу. XVII стагоддзе"**. **Да 26 ліпеня.**

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВА ХІХ СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 358 88 78

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Спектакль тэатра сцену **"Сядзібны прывід"**. Па папярэднім запісе кожную суботу а 12-й і 16-й гадзінах. Для арганізаваных груп кожную гадзіну штодзённа.
- Квэст-гульня **"Таямніцы старажытнай сядзібы"**.
- Сюжэтная-гульнявая праграма **"Метамарфозы ў сядзібным доме"**. Уздзелнікі пазнаёмяцца з

традыцыямі маскарнадных паказаў XVIII стагоддзя і — з дапамогай інтэрактыву — з экспанатамі музейнай калекцыі.
- Сюжэтная-гульнявая праграма **"Мова веера"**. Уздзелнікі пазнаёмяцца з культурай веера розных часоў і народаў, навучацца мове веерных знакаў і мастацтву зносін.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА В. РАУБІЧЫ

Спарткомплекс "Раубічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69

- Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛ'Е

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл. 8 (0222) 65 07 57, 65 88 00

- Пастаянная экспазіцыя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47. Тэл.: 242-78-14

- Выставачны праект **"Зачараванні Дэлакура"**. **Да 29 мая.**

г. Мінск, вул. Накрасава, 3. Тэл.: 399-09-78

- Выстава ў рамках IV Міжнароднага фестывалю дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва **"Тэкстыльны букет"**. **Да 26 чэрвеня.**

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1. Тэл.: +375 (17) 2431041 (каса), +375 (17) 361 54 93

- 15 — "Творчы вечар народнай артысткі Беларусі **Ірыны Яромкінай**" (12+). Дырыжор — Уладзімір Авадок. Пачатак у 18.00.
- 17 — Канцэрт **"Джакама Пучыні. Гісторыя Каханя"** (12+). Пачатак у 19.30.
- 18 — **"Баядэтка"** (балет у 3-х дзеях) Л. Мінкус (12+). Дырыжор — Мікалай Калядка. Пачатак у 19.00.
- 19 — **"Багема"** (опера ў 4-х дзеях (выконваецца з адным антрактам))

Д. Пучыні (12+). Дырыжор — Алег Лясун. Пачатак у 19.00.
- 21 — **"Файст"** (опера ў 3-х дзеях) Ш. Гуно (12+). Дырыжор — Уладзімір Авадок. Пачатак у 19.00.
- 22 — **"Анастасія"** (хараграфічная легенда ў 2-х дзеях) В. Кузняцова (12+). Дырыжор — Мікалай Калядка. Пачатак у 18.00.
- 22 — **Канцэрт Opera & Jazz** (12+). Пачатак у 18.30.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: +375177020602, 20660, +375295518051, +375291903149

Аддзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці: г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1.

- Выстава жывапісу **Алера Курашова "Ах, март, и я дыхание прачу..."**. **Да 16 мая.**

Палацавы ансамбль:

- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіі нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Выставачны праект **Максіма Петрула "deKанструкцыя"**. **Да 3 ліпеня.** У складзе пастаяннай экспазіцыі.

• Экспазіцыя **"Там, дзе музы падрасталі"** работ прызёраў розных гадоў конкурсу-плэнэра юных мастакоў імя Міхаіла Сеўрука Дзяржаўнай установы адукацыі "Нясвіжская дзіцячая школа мастацтваў". **Да 18 мая.**

• **"Міжнародны дзень музеяў" 18 мая.** Наведчы палац можна будзе па коштах "льготнага" дня.
- **"Ноч музеяў"**. Тэма мерапрыемства — 210-годдзе вайны 1812 г., у якой прымалі ўдзел уладальнікі Нясвіжскага замка **Дамінік Геранім Радзівіл**. **21 мая з 19.00 да 22.00.**
- Выстава-атракцыён па матывах творчасці ветэрана беларускай

анімацыі, мастака і рэжысёра **Алы Мацюшэўскай "Час — хуткая рака"** — у рамках мерапрыемстваў па правядзенні Года гістарычнай памяці. **Да 30 чэрвеня.**

• Выставачны праект, прысвечаны Году гістарычнай памяці, **"Пераўтварэння ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. **Да 15 студзеня 2023 г.** У экспазіцыйным зале першага паўсваго комплекса.

Ратуша:

Пастаянныя экспазіцыі:

- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII — 1-й палове XIX стст."**
- **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі падаеў"**.
- **"Калекцыя гадзіннікаў XIX — XX стст. "Культура часу"**. З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы:

- Экскурсіі з элементамі гістарычнай гульні **"Музейныя вандроўкі"**.
- Квэст **"Карта сямі каралеўстваў"**.
- **"Дзень нараджэння ў Ратушы"**. Група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў.
- **"Дзень нараджэння з Карамелькай (Лол Пчолак)"**. Група ад 4 да 10 чалавек ад 4 да 12 гадоў.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 90, (8-01596) 2 82 70

Пастаянная экспазіцыя.

• Квэст **"Таямніца двух куфраў"** (Таямніца князёў Радзівілаў). **14 мая.** Набыць білеты можна ў касе музея.

• Тэатр **"Шатландская пяхота"** — аповяд пра жыццё, культуру і побыт шатландскіх імігрантаў, якія аселі ў Рэчы Паспалітай і знаходзіліся на службе ў тым ліку князёў Радзівілаў; дэманстрацыі зброі шатландскіх воінаў часоў сярэднявечча; фехтавання; інтэрактыву з глядачамі. **14—15 мая, 21—22 мая і 28—29 мая.** Унутраны дварык Мірскага замка.

• Акцыі **"Лёс маёй сям'і ў гісторыі краіны"** і Міжнародны дзень сям'і — правядзенне па папярэднім запісе бясплатных экскурсій для шматдзетных сям'яў у 12.00 і 16.00. **15 мая.**

• **Канцэрт класічнай музыкі ў выкананні ансамбля "Te Deum"**. Парэртная зала. **15 мая а 15 гадзіне** (І магчыма змяненне часу пачатку канцэрта, даведаі па тэлефоне 8 (01596) 36270).

• **Льготны дзень.** Наведвальнікам даецца права льготнага наведвання экспазіцыі і выставак. **18 мая.**

• Выстава **"Белая зброя краін свету"**. 1-ы адсек Паўночнага корпусу Мірскага замка. **Да 19 чэрвеня.**

• **Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.**

• **Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.**

• Самейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"** (група ад 2 да 5 чалавек).

• Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.

• Экскурсія **"Падарожжа ў часе"** для дзяцей малодшага школьнага ўзросту.

• Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"; "Асабліваці жаночага касцюма XVIII ст."; "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."; "Печы з каробкавай кафлі XVI — XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8. Тэл. +375 (17) 205 07 92, +375 (29) 144 07 92, +375 (17) 327 11 66

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава **"За адвагу, стойкасць і мужнасць"**, прысвечаная 80-годдзю заснавання ордэна Айчыннай вайны і прымаркаваная Дня Перамогі. **Да 31 мая.**
- Выставачны праект **"Вызваленне Еўропы"**.
- Інтэрактыўная праграма **"Усе вышэй, вышэй і вышэй..."** на пляцоўцы ля самалёта Лі-2.

Аб героях вайны і лётных падвігах, а таксама цікавыя факты з гісторыі ваенна-транспартнага самалёта Лі-2. Кожную суботу і нядзелю з мая па верасень.

- Майстар-класы ў "Музеі для дзяцей" — **пластылінавы жывапіс і малюнак у тэхніцы граттаж** (серада — нядзеля з 10.00 да 17.00).

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, д. 2. Тэл.: +375 212 66-90-77 (каса)

- 15 — **"Касмічная казка"** — (казка на 1 дзею) Х. Паўш (3+). Пачатак у 11.00.

- 21 — **"Церам-церамак"** — (музычная казка на 2 дзеі) С.Я. Маршака (3+). Пачатак у 11.00.

Юраўскі карагод

Абрад "Карагод" у Пагосце 6 мая 2022 года

Звярніце ўвагу, у нас новая пошта: kultura.bel@yandex.by

Чытайце ў наступным нумары:

Якія сюрпрызы чакаюць гасцей фестывалю нацыянальных культур у Гродне?

У чым таямніца беларускага драніка?

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" ПРАЗ ІНДЫВІДУАЛЬНЫ (63875) І ВЕДАМАСНЫ (638752) ІНДЭКСЫ. З дапамогай банкаўскай карткі газету можна вылічыць праз інтэрнэт-сервіс на сайце "Белпошты" (пункт "Афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі").

КУЛЬТУРА

ШТОТЫДНОВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца з кастрычніка 1991 года. Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА". Дырэктар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч. Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна. Прыёмная: (017) 334 57 41. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Чашвэрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.

Галоўны рэдактар — КРЬІВАНОС Аляксандр Паўлавіч; адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ; адкладальнік рэдакцыі: Надзея БУНЦВІЧ, Антон РУДАК, Павел САЛАВЕУ Ільвіч, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ, Даніл ШЫЙКА, Эміцер ЮРКЕВІЧ; мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД.

Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura.bel@yandex.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чашвэрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Аутары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаснае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі

(нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рупакісны не рэзэрвуюцца і не вяртаюцца. Меракванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аутары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. © "Культура", 2022.

Наклад 3048. Індэкс 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісана ў друку 13.05.2022 у 18:00. Замова №1118. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.